

Một số biện pháp rèn luyện kỹ năng tự học âm nhạc cho sinh viên ngành Giáo dục mầm non tại Phân hiệu Đại học ở tỉnh Ninh Thuận

Trần Thị Thu Hà*, Nguyễn Đăng Thoại**

*ThS, GV Bộ môn Sư phạm, Phân hiệu ĐH Nông Lâm TPHCM tại Ninh Thuận

**CN, GV Bộ môn Sư phạm, Phân hiệu ĐH Nông Lâm TPHCM tại Ninh Thuận

Received: 13/8/2024; Accepted: 20/8/2024; Published: 29/8/2024

Abstract: Self-study of music is one of the factors affecting the quality and effectiveness of music learning for students majoring in Early Childhood Education. Self-study will help students realize the importance of learning and the meaning of learning for themselves. Therefore, in the process of learning music, students are required to be self-aware, positive, proactive, and creative to be able to comprehend the musical sound system scientifically, because this is a special subject.

Keywords: Music, Self-study, Preschool.

1. Đặt vấn đề

Hoạt động âm nhạc, nhất là ca hát đóng vai trò quan trọng ở trường mầm non. Đối với trẻ thơ, âm nhạc như nguồn sữa mẹ nuôi dưỡng tinh thần của bé ngay từ khi sinh ra, đặc biệt trong giai đoạn trẻ ở lứa tuổi mầm non. Những bài hát với đường nét giai điệu, tiết tấu, ca từ giản dị, dễ hiểu, gần gũi với trẻ, và khi trẻ vừa hát vừa vận động theo âm nhạc sẽ giúp nâng cao sức khỏe thể chất và hoạt động trí não của trẻ, giúp trẻ hòa đồng, tự tin và nhất là phát triển ngôn ngữ. Nhà tâm lý học người Đức Michael Schulte - Markwort đã chỉ ra rằng: “Âm nhạc giúp cho trung tâm xử lý ngôn ngữ của não phát triển tốt, khiến trẻ có thể bộc lộ khả năng âm nhạc ở độ tuổi sớm nhất, phục vụ cho việc học và nói, sớm hơn những đứa trẻ sinh ra trong các gia đình không có cơ hội tiếp cận sớm với âm nhạc”. Chính vì vậy, chương trình đào tạo (CTĐT) ngành Mầm non được thiết kế có môn học Âm nhạc trang bị cho sinh viên (SV) mầm non những kiến thức kỹ năng cần thiết để có thể đảm nhận nhiệm vụ giáo dục âm nhạc cho trẻ ở trường mầm non. Để giúp SV có được những kiến thức kỹ năng cần thiết theo yêu cầu mục tiêu môn học, đội ngũ giảng viên (GV) âm nhạc của trường chúng tôi đã đưa ra nhiều biện pháp, phương pháp học tập phù hợp, mà một trong số đó phải nói đến là phương pháp tự học môn Âm nhạc.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Vì sao phải nhấn mạnh tự học đối với môn học âm nhạc?

Học âm nhạc là quá trình thâm thấu theo kiểu

mưa dầm thấm lâu, bởi vì âm nhạc là nghệ thuật của âm thanh, các khái niệm, kiến thức âm nhạc vốn trừu tượng nên đòi hỏi phải được âm thanh hóa, tức là diễn giải bằng âm thanh, và các âm thanh đó phải được lặp đi lặp lại nhiều lần giữa người dạy và người học. Bởi vậy môn học Âm nhạc đòi hỏi sự luyện tập rất nhiều để hình thành kỹ năng, và qua đó nắm hiểu được các khái niệm, dần dần hình thành thói quen, năng lực tự học âm nhạc.

Qua quá trình giảng dạy, chúng tôi luôn bám sát thực tiễn. Tuy vậy, kết quả khảo sát cho thấy, mức độ đạt được kỹ năng tự học âm nhạc của SV còn thấp. Nguyên nhân chính là do động cơ, ý thức tự học đối với môn Âm nhạc của SV còn hạn chế. Vì vậy, chúng tôi thấy cần rèn luyện cho SV các kỹ năng tự giác, tích cực, chủ động sáng tạo trong âm nhạc cho SV mầm non đối với các môn học Âm nhạc như: Nhạc lí cơ bản, Đọc nhạc, Hát và Nhạc cụ theo CTĐT... Trên cơ sở của phương pháp dạy học truyền thống, GV có thể thay đổi về hình thức tổ chức và truyền thụ kiến thức như: Phối hợp giữa cá nhân và tập thể, hạn chế phương pháp làm mẫu và thay vào đó bằng sự gợi mở tư duy trong thực hành có sáng tạo, yêu cầu về khả năng sáng tạo của SV. Phương pháp chính mà chúng ta vận dụng vào các môn học thực hành là: Thực hành luyện tập. Các bài tập thực hành của SV cần được lặp đi lặp lại nhiều lần để hình thành các kỹ năng, kỹ xảo cần thiết, phương pháp luyện tập từ thấp đến cao, dễ đến khó, đơn giản đến phức tạp, trong nhiều hoàn cảnh khác nhau.

Với những tiêu chí như đã trình bày ở trên, chúng

tôi nhận thấy việc dạy và học môn Âm nhạc tại Phân hiệu Đại học Nông Lâm tại Ninh Thuận hiện nay vẫn còn tồn tại một số bất cập, nhất là hoạt động tự học của SV còn nhiều hạn chế. SV chưa dành nhiều thời gian cho việc tự học, chưa xây dựng và rèn luyện kỹ năng tự học cho bản thân, hình thức học tập chưa hợp lý. Âm nhạc là một bộ môn mang tính đặc thù, chủ yếu là thực hành, vì vậy SV cần phải biết tự học. Để nâng cao hiệu quả học tập của SV, thiết nghĩ cần phải đưa ra những giải pháp phù hợp, trong đó việc nghiên cứu vấn đề tự học môn Âm nhạc cho SV mầm non hiện nay là cấp thiết.

2.2. Tìm hiểu thực trạng học các môn âm nhạc của SV

2.2.1. Khả năng cảm thụ âm nhạc của SV mầm non

Nói đến học âm nhạc là nói đến khả năng cảm thụ, cảm nhận âm thanh, tức là năng khiếu âm nhạc cá nhân. Tuy nhiên SV ngành mầm non đa phần hạn chế về năng khiếu âm nhạc do yêu cầu về tiêu chí đối với SV của ngành học này (chỉ được kiểm tra năng khiếu âm nhạc đầu vào về Hát với mức độ đơn giản), nên việc học các môn Âm nhạc của SV gặp không ít khó khăn. Điều này ảnh hưởng đến việc tự học, tự luyện tập, vì đây là yêu cầu rất quan trọng khi học các môn âm nhạc. Một vấn đề nữa cần đặt ra là việc tự học âm nhạc không như các môn học khác, mà đòi hỏi SV phải có công cụ hỗ trợ, nhất là một loại nhạc cụ với kỹ năng sử dụng tương đối.

Bên cạnh đó, nhìn chung SV cũng chưa có nhận thức đầy đủ về vai trò, ý nghĩa của hoạt động tự học, vì thế mà việc sử dụng thời gian và các biện pháp tổ chức hoạt động tự học của SV chưa được hợp lý và khoa học. SV tự học không thường xuyên mà mới chỉ tập trung học khi chuẩn bị kiểm tra và thi. Một trong những nguyên nhân dẫn tới thực trạng trên là do SV chưa có kỹ năng tự học, và chưa có các phương tiện hỗ trợ cho hoạt động tự học. Chính vì vậy, hoạt động tự học của SV còn gặp rất nhiều hạn chế.

Đa số SV quen với phương pháp học tập từ thời phổ thông, chưa làm quen được với môi trường giáo dục đại học với yêu cầu về kỹ năng tự học, tự nghiên cứu, sáng tạo trong khi học âm nhạc. Một số SV hạn chế năng khiếu âm nhạc thì ngại học, ngại hoạt động cũng đã làm ảnh hưởng đến bầu không khí của lớp học. Việc học lý thuyết miễn cưỡng, dẫn đến nắm lý thuyết sơ sài, khiến việc áp dụng kỹ năng thực hành gặp khó khăn, rất thụ động, các kỹ năng nghe, ghi chép và đọc nhạc còn yếu, không tự ứng dụng được khi thực hành ca hát, đàn cũng như tổ chức hoạt động

âm nhạc. Điều này cũng ảnh hưởng lớn đến việc hình thành kỹ năng tự học môn Âm nhạc.

2.2.2. Về cơ sở vật chất

Như chúng ta đã biết, âm nhạc là môn học đặc thù về thực hành luyện tập, vì vậy việc đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị là vấn đề rất quan trọng phải được quan tâm, thế nhưng tình hình cơ sở vật chất dành cho việc dạy học môn Âm nhạc của trường hiện nay có thể nhận thấy:

- Một số phòng học dành riêng cho bộ môn Âm nhạc cũng như cơ sở vật chất phục vụ việc dạy học phòng học đàn Organ dành cho phân môn nhạc cụ đã hư hỏng nhiều.

- Phòng học có đàn Piano dành cho các phân môn Âm nhạc còn lại nhưng đã hỏng.

2.2.3. Về chương trình đào tạo, đội ngũ GV

Theo CTĐT mới, thời lượng của các học phần được thực hiện học theo học tín chỉ nên số tiết giảm đi đáng kể so với phương thức đào tạo theo niên chế trước đây, gây khó khăn cho việc nâng cao chất lượng dạy học đối với môn học đặc thù như âm nhạc. Đội ngũ GV âm nhạc của bộ môn có trình độ chuyên môn vững vàng và yêu nghề, có nhiều kinh nghiệm, luôn có ý thức học hỏi, đổi mới phương pháp dạy học (PPDH) nhằm phát huy tính tích cực và nâng cao hiệu quả của môn học. Tuy nhiên, việc hướng dẫn cho SV tự học còn nhiều hạn chế bởi vì đây là môn đặc thù không phải SV nào cũng có năng khiếu tốt.

2.3. Một số biện pháp rèn luyện kỹ năng tự học âm nhạc cho SV mầm non tại Phân hiệu Ninh Thuận

2.3.1. Tạo môi trường sáng tạo trong học tập cho SV

Trong quá trình dạy học trên lớp, GV có thể tạo môi trường, không khí âm nhạc nhằm kích lệ tinh thần học tập cho SV như sau:

- Trang bị, sắp xếp các dụng cụ âm nhạc một cách khoa học, thẩm mỹ.

- Phòng âm nhạc luôn sạch sẽ, thoáng mát, treo tranh ảnh các tác giả, nhạc cụ dân tộc, phương Tây..., trên tường có thể dán các câu nói nổi tiếng về âm nhạc của các nhạc sĩ, nhà sư phạm âm nhạc.

- GV luôn tạo môi trường học tập thoải mái, nghệ thuật luôn sáng tạo, luôn lắng nghe và đặt câu hỏi với SV nếu có thể để tăng mức độ tương tác với người học.

- GV phải có nghệ thuật trong việc tạo hứng thú học tập và biểu diễn cho SV

- GV phải có kinh nghiệm trong thực tiễn, đổi mới PPDH tích cực, sáng tạo trong từng bài giảng và luôn làm mới âm nhạc.

- Sự hứng thú trong học tập của SV phải đến từ

GV, tài năng của GV được thể hiện qua tiếng đàn, giọng hát vì vậy GV phải không ngừng rèn luyện để nâng cao năng lực chuyên môn và cũng để làm gương cho SV.

- SV phải có động cơ và thái độ học tập đúng đắn trong quá trình học tập.

- Tạo ra sự gắn gũi giữa SV với SV, giữa SV với GV.

2.3.2. Tự chủ động học tập theo nhóm

Làm việc nhóm, học theo nhóm là phương pháp tích cực để nâng cao hiệu quả học tập, nhất là với các môn Âm nhạc, GV thường phải hướng dẫn giảng giải rồi thị phạm cho từng cá nhân, nhóm. Việc học theo nhóm cũng giúp SV biết phối hợp, giúp đỡ nhau hoặc chơi nhạc cụ theo nhóm với mức độ hòa âm đơn giản, điều này sẽ tăng tính hấp dẫn trong tập luyện, nâng cao kỹ năng thực hành âm nhạc, góp phần thúc đẩy năng lực tự học.

Ngoài ra, tổ chức cho SV tự chủ động và làm việc theo nhóm là để giải quyết các vấn đề học tập khi tiến hành thi tấu bài nhạc, dàn dựng chương trình lễ hội ở trường mầm non, thực hiện các mục tiêu và nội dung của bài học, để trao đổi, tập luyện, góp ý và rút kinh nghiệm cho mỗi thành viên trong nhóm về cao độ, trường độ, tiết tấu, sắc thái... sau khi hoàn chỉnh bài. Tạo cơ hội giúp SV tự bộc lộ để thể hiện năng lực về năng khiếu của bản thân

GV chủ động xây dựng môi trường học tập thân thiện để SV có cơ hội giao tiếp, hợp tác, trải nghiệm, tìm tòi kiến thức và phát huy tiềm năng âm nhạc, linh hoạt kết hợp nhóm phương pháp lý thuyết với nhóm phương pháp tổ chức hoạt động thực hành theo nhóm thông qua sử dụng những nhạc cụ giúp SV phát triển kỹ năng nghe và hát đúng nhạc một cách chuẩn xác.

Việc tự học đối với SV mầm non

Tự học chỉ thực sự có hiệu quả khi:

- Người học phải thực sự có nhu cầu muốn học.

- Tự học chỉ diễn ra khi người học tiến hành giải quyết vấn đề, giải quyết tình huống, giải quyết các nhiệm vụ học tập.

- Tự học chỉ được thực hiện thông qua làm việc nghĩa là người học phải có được những cơ hội để thể nghiệm những gì mà họ đã tiếp thu được trước đó.

- Tự học của SV là một mặt hoạt động trong quá trình dạy học nó không thể tách rời với hoạt động dạy của GV, vì vậy tự học chỉ có thể đạt hiệu quả cao khi nó được diễn ra trong mối quan hệ thống nhất biện chứng với hoạt động dạy của GV. Nghĩa là, tự học có hiệu quả cao khi có sự hướng dẫn tổ chức của GV.

- Tự học có hiệu quả cao khi tạo được môi trường học tập cho người học, khi người học không ngừng rèn luyện cho mình một hệ thống kỹ năng tự học.

Bên cạnh đó, hoạt động tự học của SV phải được thực hiện bởi hệ thống kỹ năng, kỹ xảo nhất định vì vậy muốn hoạt động tự học đạt hiệu quả cao đòi hỏi người học phải có hệ thống kỹ năng tự học cụ thể như:

- Kỹ năng sắp xếp thời gian tự học

- Kỹ năng lập kế hoạch bài học

- Kỹ năng tự đánh giá kết quả học tập

Qua các biện pháp trên thì tự học trong âm nhạc chỉ thực sự có hiệu quả khi người học có đầy đủ các phương tiện hỗ trợ cho hoạt động tự học, phương tiện đầu tiên phải kể đến là tài liệu giáo trình, đàn, phòng âm thanh các tài liệu hướng dẫn tự học và các tài liệu tham khảo khác. Ngoài ra còn các phương tiện hỗ trợ khác bằng hình, máy vi tính, các phương tiện nghe nhìn khác... Nhà trường cần phải có địa điểm để tự học với các điều kiện cần thiết về đặc thù môn Âm nhạc trên giảng đường để hoạt động tự học của SV có hiệu quả.

3. Kết luận

Giáo dục hiện đại lấy người học làm trung tâm, nhưng GV là nhân tố quan trọng, là người tổ chức và điều khiển các hoạt động học tập, trong đó có hoạt động tự học. Người học sẽ tự học khi thấy đó là nhu cầu tự thân, và GV phải tạo ra, thúc đẩy nhu cầu đó. Để làm được điều này, GV phải tạo được sự hấp dẫn từ môn học mình phụ trách, nên phải không ngừng tự học, tự nâng cao trình độ, và điều này sẽ là tấm gương tự học cho SV. Tự học của GV sẽ giúp xóa bớt khoảng cách thầy trò, tạo cơ hội cho GV có thể học tập từ chính học trò của mình, nhất là trong lĩnh vực âm nhạc, từ đó góp phần tạo nên phong trào tự học trong nhà trường, giúp nâng cao hiệu quả học tập, khẳng định chất lượng đào tạo đã có từ lâu của Trường Đại học Nông Lâm TP HCM tại phân hiệu Ninh Thuận.

Tài liệu tham khảo

1. Hoàng Anh, Đỗ Thị Châu (2008), *Tự học của SV*. NXB Giáo dục. Hà Nội.

2. Hoàng Long, Hoàng Lân (2010), *Phương pháp dạy học âm nhạc*, NXB ĐH Sư phạm. Hà Nội.

3. Nguyễn Hiến Lê (1992), *Tự học để thành công*, NXB TP.HCM.

4. Phạm Thị Hòa (2004), *Phương pháp giáo dục âm nhạc*, NXB Âm nhạc

5. Nguyễn Hải Phượng (2006), *Phương pháp dạy học âm nhạc*, NXB Giáo dục.